

כן או לא?

בית ספר עברי לכל תושבי הארץ

כן או לא?

פדרציה עם הלבנון והדרוזים

כן או לא?

קרא: 1967,

ומה הלאה?
שלום עברי

הספר הפוליטי של היום

מאת יונתן רטוש

הוצ' חרמון, ת.ד. 17223, ת"א

המחיר 2.50 ל"י

להשיג בדוכני העיתונים



המטפחים את
ידיהם דורשים



קורם לידיים
לגבר ולאשה

**מרכז
עדשות מגע**
CONTACT LENS CENTER
"גרוובסקי - אישון לנס"
תל-אביב, רחוב שניאור 5 (פינת רח'
פינסקר 20, ליד מוגרבי, מול מגרש
חניה) טל. 55029
שעות קבלה 9-17
נשמח לשלוח חוברת הסברה
למי בקשה.

במדינה

העם

שתי מלחמות

הטכס היה צנוע ומכובד. בשם העם כולו, חילק הרמטכ"ל יצחק רבין, את הציונים לשבחה למצטייני מלחמת ששת הימים — ולשאריו החללים.

רק לגבי התאריך יכולה היתה להיות מחלוקת. היה זה ה-29 באוקטובר, יום השנה של מיבצע סיני.

התחלה נקבע שבכלל יחלקו את אותות מלחמת ששת הימים, לכל משתתפיה, ביום זה. החליט על כך מי שהיה הרמטכ"ל של 1956 ומי שהנהיג שריהבסחון של 1967 — משה דיין. הוא היה מעוניין לקשור את שתי המלחמות בצרור אחד.

החלטה זו בוטלה. נותר רק הטכס ה-צנוע. ונותרה השאלה: המתור להשתתף את מלחמת ששת הימים למיבצע סיני?

הפרדה ברורה. לכאורה ישנו דמיון. בשני המקרים תקף צה"ל בסיני, הנחיל לי-צבא המצרי תבוסה גדולה. אך בכך מסתיים גם הדמיון.

לעומתו בולטים ההבדלים, כמעט בכל המישורים:

● **הסיבות.** מיבצע סיני בא ללא סיבה מספקת ומשכנעת, ועל כן עורר התנגדות רבה בעולם. התנגדות זו השפיעה על עמדת המעצמות. מלחמת ששת הימים באה אחרי שורת התגריות ברורות של נשיא מצרים, והוכרה על ידי העולם כמלחמת התנגדות מובהקת.

● **השותפות.** מיבצע סיני נערך מתוך שיתוף פעולה הדוק ובולט עם שתי מדינות קולוניאליות, שלחמו למען אינטרסים עכריים. מלחמת ששת הימים היה מיבצע ישראלי בלעדי, אף כי זכה לתמיכה אמריקאית.

● **הניצחון הצבאי.** במלחמת ששת הימים הגיע צה"ל לתעלת סואץ במהירות רבה יותר מאשר במיבצע סיני, למרות שלא זכה למיטריה אחריית וזה ונאלץ לבצע את כל המלאכה לבדו.

יתר על כן, במלחמת ששת הימים לחם צה"ל בשלוש חזיתות, בעוד שבמיבצע סיני יכול היה להתרכז בחזית אחת בלבד.

אין ספק כי צה"ל, במיקודו של יצחק רבין, הצטיין ברמה מקצועית הרבה יותר גבוהה מאשר הצבא של מיבצע סיני, בפיקודו של משה דיין. (הדבר הוביל על ידי דיין עצמו, כאשר מתח בספרו ביקורת קטלנית על חלק מקציני צה"ל שהשתתפו במיבצע סיני).

● **תוצאות המלחמה.** המנהיגות של מיבצע סיני, שבה מילא משה דיין תפקיד פוליטי מרכזי, נסוגה כמעט מיד מכל השטחים הכבושים. אחרי מלחמת ששת הימים עדיין מחזיקה ישראל בשטחים שנכבשו, מסוגלת להשתמש בהם לשם השגת פתרון של קבע — התנאי שלא תיפול קרבן לשכרון הניצחון של עצמה.

מכל הסיבות האלה, מוטב להפריד בבירור בין שני המיבצעים. יהיה זה לרעת ישראל אם יזוהו את מלחמת יוני 1967 עם המיבצע של אוקטובר 1956 — מיבצע המעורר בעולם רק זכרונות שליליים.

הכנסת

מי

בעד

מה

הויכוח המדיני הגדול, שבו נתח מושב החרף של הכנסת, הביא בפעם הראשונה לגילוי כלשהו של עמדת המפלגות לגבי בעיות המלחמה והשלום.

נאומו של ראש הממשלה לא חידש דבר. הוא חזר על העמדה הידועה: הממשלה לא תגלה שום תנאי שלום, מחכה למשאומתן ישרי וגלוי עם מדינות ערב. הוא רק היה מוכן להגיד כי הממשלה לא תסכים לגבור לות הקודמים, וגם אינה רואה אפשרות לי-פתור את בעיית הפליטים בארץ ישראל. בכך, נעל, פחות או יותר, כל דלת של סיכוי למשאומתן.

יותר מעניינים היו דברי דוברי המפלגות. בפעם הראשונה נתגלתה בבירור קשת הידעיות:

● **דוד הכהן** (מפא"י) הקדיש את עיקר נאומו כדי להזהיר בפני סכנת השלום. ה-שלום, כך הסביר, עלול להזיק למדינה, מי כיוון שהיה כרוך בניסגה מן העמדות

הקיימות. החוקת העמדות הקיימות עדיפה על השלום.

אולם, הסביר הכהן, אסור בשום פנים לדבר על סיפוח או על ארץ ישראל השלמה. צריכים להמשיך לטעון בשם השלום וה-ביטחון. הסיפוח, כך רמז, יבוא או מעצמו.

● **שלמה לורנס** (אגודת ישראל), הציג בשם דת ישראל להנהיג עונש-מוות ל-אנשי אל-פתח, וכן דרש שבכל פירסומי הממשלה יובלט כי אלוהים הוא שניצח במלחמת ששת הימים.

● **מנשה הניאם** (דתיים לאומיים) נשא, במפתיע, את הנאום הטוב ביותר של ה-ויכוח. אונא, הרמיל לדבר בצורה יבשה ואף משעממת, נשא הפעם את הנאום הראש-הממשלה היה צריך לשאת. הוא הכריז כי השלום חשוב לא פחות מן הניצחון, כי יש להתחשב בזכויות האזרחיות של הערבים, כי יש לפתור את בעיית הפליטים בארץ,



דרוויש במדי קצין בריטי (1942)
באס! די! מספיק!

וכי יש למצות את כל אפשרויות ההידברות עם ארצות ערב.

● **שמעון פרס** (רפ"י) נשא נאום ערוך יפה, שבסופו נשארו הכל תמהים לדעת מה אמר. הוא דיבר על ישראל ה-חדשה, הכוללת את כל ארץ ישראל, שה-ערבים לא יהיו ארוחים בה, אלא ינהלו את חייהם הם. יחד עם זאת יש לעודד אותם, על ידי "הדרכה" לעזוב את הארץ. הרושם המובהק: גירוש הערבים עד כמה שאפשר, יצירת מושבה עם ניהול עצמי לגותרים.

לאחר-כך בשיחה פרטית, הכחיש פרס בהחלט רושם זה. מה שהתכוון לומר, לדבריו: מדינה אוטונומית לערביי-פלסטין, עם דרכונים וצבא משלה, שתהיה קשורה בישראל.

יחד עם זאת הוברר, כי אין הסכמה בין אנשי רפ"י עצמם על תוכנית מדינית. דברי פרס סותרים הכרזות של בן-גוריון ודיין, שניהם לא באו לכנסת.

● **יעקב חזן** (מפ"ם) הציג קונפדרציה של ישראל עם מדינה ערבית, שתכלול את הגדה המערבית והגדה המזרחית. אך יחד עם זאת, קבע שישראל לא תשוב לגבולותיה הקודמים — לא בצפון, לא בדרום ולא במזרח. הוא לא הסביר איך ישובצע המלך חוסיין להצטרף לקונפדרציה המפ"מית.

● **שמואל תמיר** (המרכז החופשי) דיבר בלשון הספר "1984" (מלחמה היא שלום, עבדות היא חרות), הוא הציע לי-כונן שלום בין ישראל וערביי פלסטין — על ידי סיפוח כל השטחים הכבושים לישראל.

ההגדרה: "שלום כפוי".

● **אמיל הכהן** (רק"ח) טען כי ה-כוחות המתונים מתגברים בארצות ערב, וכי אפשר לכונן שלום עמם, אם תכריז ישראל על נכונותה לסגת אל גבולותיה הקודמים. אחרת, הזהיר, יהפוך המרחב לחיטאם שנייה.

● **אורי אבנרי** (כוח חדש) האשים את הממשלה בהחמצת הזדמנות היסטורית (אולי האחרונה בדורנו) להשגת שלום (ראה הנידון).

● **זאב צור** (אחדות העבודה) טען,

לעומת זאת, שאין שום אפשרות של שלום בדורנו, וכי ישראל חייבת להיות מוכנה למלחמה תמיד.

ריעות

לחיות

בשלום

הצהרה בלתי-שיגריתית הושמעה, השבוע, על ידי מוחמד דרוויש (63) מנכבדי כית גילה, הפרבר הגדול מעל לעיר בית-לחם. מדבריו של הנכבד, יליד מחוז ירושלים ואדם בעל עבר ציבורי עשיר בימי המנדט, ניתן היה להבין שהוא מוסר הצהרת-נאמנות למדינת ישראל — הראשונה מסוגה שה-שמעה על ידי אחד מאנשי הגדה.

ואומנם, בחג הסוכות, בא דרוויש לבית נשיאה של מדינת ישראל, ולמן שור, לחץ עימו ידיים, וקרא קריאות בגנות פעילות חתרנית בגדה.

להלן דבריו של דרוויש עצמו, כפי שנמסרו השבוע — באנגלית:

— **לכתב "העולם הזה":** כדי שיכינו הקוראים שלכם מי המדבר, צריך קודם לדעת כמה פרטים על בעל-הדיועה. ובכן, אני בנו של השייך הידוע עבדאל-פאתח דרוויש.

אבי היה שלוש פעמים חבר בית-הנבחרים הירדני — ואחי פעמיים, כנציג הפליטים ותושבי איזור בית-לחם. אחי השני, חסן, מנהל מחנה פליטים בסביבות בית-לחם, יד היום הזה.

אני עצמי נולדתי במלחה, ליד ירושלים. חונכתי בקולג' נוצרי ירושלמי, ועם בוא מלחמת העולם השנייה — התגייסתי לצבא הבריטי, שם ראיתי קרבות ופיקודי על טורי-איים וסמלים ערביים ובריטיים כאחד — בדרגת לפטננט (סגן).

● **כלימי-השחקן.** וכאן, אולי, כדאי להס-ביר מדוע איני רוחש התנגדות למצב:

עובדה היא שתושבי מלחה עזבו תחת לחץ כנופיותיו של חאגי אמין אל-חוסייני, המופתי הירושלמי הנודע לשימצה. באו ואמרו לנו: "צבא היהודים ירצח אתכם; יקח את נשותיכם ואת רכושכם".

כיום יש בישראל עיתונים וגם מושמעים שידורים למען הקמתה של ממשלה פלס-טינית עצמאית.

אני נגד, כפי שהייתי נגד כשדיברו ברוח זו נאצר ושוקיירי.

אינני מאמין שורים יכולים להקים מדינה פלסטינית עבורנו. ושוקיירי היה זר, אם כי יליד עכו: בובה בידי של עבדאל-נאצר.

כל מי שרצה בממשלה פלסטינית, עד עכשיו, רצה בממשלה חולה וחלשה. ממשלה פלסטינית חולה וחלשה, המתקיימת לצידה של מדינת ישראל, היא בגנות חופש העם הפלסטיני, בגנות פלסטין. לו הוקמה, היתה משמשת רק כלימי-שחקן בידי של עבדאל-נאצר.

לדא לחץ. מצד שני, גם הנציגים שלנו לא הרבה יותר טובים.

יודעה התנגדות, והתנגדות משפתני מ-ימים ימימה למופתי הרוצח; לשוקיירי ה-מכור לזרים; ולעכדאל-נאצר המתערב בי-ענייני הפלסטינים.

בהתכתבות עם ידיד בריטי ותיק כתבתי, השבוע: "אני ומשפחתי חיים כיום במצב טוב יותר ומאשר יותר ממצבנו תחת ה-מישטר הירדני. וללא כל לחץ ממשלתי יש-ראלי כלשהו." זה בדיוק מה שאני מרגיש, כעת.

● **אין מצב-ירוח.** לא איכפת לי איך יגיבו על זה.

איני מאזין לשידורים הערביים ולהצהרות מזוייפות. איני שם בכלל לב לשטויות כאלו. אין לי בכלל מצב-ירוח או חשק לקרוא את העיתונות ולהאזין לשידורי ממשלות-ערב.

ברור לי שיכולים לנסות להתנקש בי-אבל אני לא פוחד — כפי שלא פחדתי כל-חיי.

משום כך אמרתי, ואני חוזר ומצהיר: אנו, הפלסטינים בגדה, מוכנים להתנגד ממש לחזית השחרור של שוקיירי ולאירגון אל-פתיח.

אף אם ישתמשו נגדנו בכוח הנשק. אני רגיל לכוח, ולמצב כזה.

● **שתי אומות בצוותא.** על כן אני מצהיר:

אשאר נאמן ודבק במדיניותה של ממשלת ישראל. אני מאמין במדינה.

כל פיתרון שימצא לבעיית הפליטים, בצו-רת פיצויים או בצורה אחרת — הוא